

SONDAJ NAȚIONAL „GUVERNARE ȘI TRANZIȚIE”

Mai – Iunie 2002 – IDIS „Viitorul”

Cel mai des, guvernarea democratică este asociată de către respondenți cu „drepturile omului” (36%), urmată de „dreptul cetățeanului de a participa la luarea deciziilor politice” (22,1%) și „bunăstarea materială” (22,1%). Putem observa că, de regulă, cetățenii optează în prima lor alegere pentru valori consacrate instituțional: piață liberă (15,5%), drepturi (sistem judecătoresc – 25,5%) și bunăstare materială (10,0%), în timp ce din a doua alegere, aceștia sunt înclinați să evidențieze raportul lor personal cu aceste instituții. La cea de-a doua alegere, opțiunile respondenților se repartizează oarecum egal pentru: „execitarea dreptului de a participa liber la procesul decizional” (13,7%), libertate (11,9%) și respect față de lege (10,9%). Cele mai mici valori sunt acordate la descrierea guvernării democratice, în prima alegere, următorilor indicatori: autonomie, descentralizare – 0,4%, presă liberă și independentă – 1,3%, pluralism politic – 5,2%. Tabloul care se profilează din răspunsurile primite la această întrebare denotă nedorința cetățeanului de a asocia democrația cu partidele, încrederea în care este destul de redusă. Această atitudine negativă se răsfrânge și asupra interesului exprimat pentru presa independentă, stabilind un raport inegal între valorile acordate „drepturilor omului” (ca ceva garantat de stat) și nivelul participativ al democrației „disponibilitatea de a participa în folosul comunității, sau în acțiuni cu caracter politic” (valoare negativă -0,4). Din răspunsuri mai aflăm că mediul rural asociază de regulă caracterul „democratic” al guvernării cu „bunăstarea materială” 13,7% (valoare pozitivă +6,7), în timp ce în mediul urban se indică mai mult spre „piață liberă” -19,3% (+6,6) și participare politică (+3,5)..

Participarea personală a cetățeanului la viața politică a țării se reduce, de obicei, potrivit datelor acestui sondaj, la: „vizionarea unor emisiuni TV pe subiecte politice” și/sau „inițierea unor discuții pe subiecte politice cu alte persoane”. Emisiunile TV sînt vizionate „des” - în proporție de 16,6% și „cîteodată” - 24,8%, în timp ce despre politică se discută „cîteodată” - 31,4% și „des” - 15%. Cetățenii din mediul rural vizionează aproape de două ori mai puțin emisiunile televizate pe subiecte politice decît cei din mediul urban (-9,9) și citesc de două ori mai puțin presa cu caracter politic (-7,7). Cei mai mulți dintre respondenți nu sunt membri ai unor partide politice - 53,8% și nu încearcă să-și convingă prietenii să voteze în vre-un fel anume. Gradul interesului pentru viața politică este destul de redus printre cetățeni care, în marea lor parte (75,6%) nu participă deloc la orice întruniri cu caracter politic. Doar 4,4% dintre respondenți participă „des” la rezolvarea unor probleme de interes comunitare și acest indicator este mai mare printre nemoldoveni. .

Atitudinile politice sunt exprimate cel mai des prin acțiuni legate de: participarea în cadrul unor demonstrații autorizate (33,3%) ori la scrierea/semnarea unor petiții (reclamații/sesizări) adresate autorităților publice (28,9%). Majoritatea respondenților sunt convinși că nu ar participa niciodată la acțiuni de protest, care ar ține de: „ocuparea clădirilor și întreprinderilor” (67,5%) sau de „blocarea străzilor” (62,5%) și alte acțiuni de protest neautorizate. În același timp, notăm pondere relativ neînsemnată a cetățenilor care ar fi înclinați să atace în justiție deciziile și actele considerate a fi nedrepte sau ilegale (20,7%). Putem trage concluzia că recursurile judiciare nu sunt considerate a fi eficiente de cetățeni, și nu întră în calcul serios atunci cînd aceștia sînt dispuși să protesteze.

Rugați să enumere organizațiile la care țin sau la care participă, respondenții au numit în primul rînd organizațiile bisericesti sau religioase (cu 21%), organizațiile pe interese (învățămînt, artă, muzică, activități culturale (17,8%) pe locul doi, și organizațiile de mediu - pe locul trei (cu 13,5%). Printre cele mai nepopulare organizații au fost menționate: partidele politice și organizațiile feministe (gender). Reflectînd asupra răspunsurilor primite putem observa o participare relativ mai largă a nemoldovenilor în cadrul organizațiilor bisericesti (26,6%) și sindicate (16%), în timp ce moldovenii sunt sau ar dori să fie mai implicați într-o măsură mai mare în cadrul unor organizații de mediu (14,9%), organizații voluntare pentru sănătate (13,2%) sau a unor alte organizații cu caracter profesional (9%). Putem observa că moldovenii ar fi mai dispuși să participe în cadrul unor partide sau mișcări politice decît nemoldovenii.

Marea majoritate a respondenților nu se arată a fi dispuși să participe la desfășurarea unor acțiuni voluntare neplătite în folosul unor partide politice (92,6%) sau organizații feministe (91,3%). Cei mai mulți declară că ar putea să contribuie personal la susținerea unor activități în folosul organizațiilor de caritate pentru bătrâni și handicapați (28,7%) sau organizații religioase (28%). Cea mai puternică predispoziție de a efectua anumite acțiuni voluntare neplătite în favoarea unor organizații religioase se întâlnește în mediul rural (+5,8). Aparent, această disponibilitate este mai puternică printre moldovenii (cu 6-7% diferență), iar refuzul de a coopera cu partidele politice este mai înalt printre nemoldovenii. În schimb, orașenii sînt mai dispuși să participe în cadrul organizațiilor de tineret, cu profil feminist, pe interese sau ecologice.

Cea mai înaltă rată de încredere este acordată în acest sondaj bisericii (43%), urmată la o distanță relativ mare de armată (13,7%), indicatori care se sprijină într-o măsură mai mare de către respondenții mediului rural (+8,4). În acest fel, respondenții stabilesc în ordine descrescînd o rată a încrederii de 11,6% - președinției, 10,3% - colectivelor de muncă, 9,5% - televiziunii, pesei – 6,5%. Cea mai joasă rată de încredere se referă la funcționarea partidelor politice (2,6%) și sindicatele (4%), urmate de instituția avocaților poporului – cu 4,6%. Colectivele de muncă întrunesc o rată record de non-răspunsuri printre moldovenii (58,1%), ceea ce atestă de fapt un efect al procesului de de-colectivizare a agriculturii în mediul rural (habitatul de bază al grupului titular). Este interesant de remarcat că cea mai înaltă rată de neîncredere vizează funcționarea poliției – cu 21,6% și a Parlamentului – cu 20,5%.

Dintre organizațiile enumerate în sondaj, respondenții preferă să-și exprime încrederea (cumulată) în: Uniunea Europeană – cu 45,9%, Consiliul Europei – 42,6%, ONU – 46,1%, NATO – 41,4% și CSI – cu 40,2%. Observăm că, moldovenii exprimă o încredere absolută în Consiliul Europei și Uniunea Europeană în măsură de 17,7% și 17,7% față de nemoldovenii – cu 8,9% și 8,8% respectiv. Există o variație de plus 10 între susținerea cumulată a nemoldovenii pentru CSI (48,1%) față de răspunsurile moldovenilor (38,6%). Se cuvine de observat și tendința mediului urban de a susține instituții oarecum divergente (NATO – CSI) prin indicatori mult mai mari decît cei acordați în mediul rural, ceea ce confirmă existența unor șanse mai mari de conflict în mediul urban și o polarizare mai pronunțată a electoratului urban.

Cei mai mulți dintre respondenți nu sunt mulțumiți de felul în care își onorează atăzi funcționarii de stat obligațiile de serviciu (63,6%). Cele mai joase valori oferite la această întrebare este înregistrată în mediul rural (-2,7). Această atitudine este susținută și de opinia susținută de către cei mai mulți dintre respondenți că, în țară se iau în considerație doar interesele egoiste ale unor grupuri și nu se ține cont de interesele tuturor cetățenilor (71,5%). Cei mai nemulțumiți de starea actuală de lucruri sunt moldovenii -7,8%.

Sondajul oferă o imagine destul de interesantă asupra relației dintre politică și religiozitate. Majoritatea respondenților consideră că „politicienii trebuie să rămînă decenti, indiferent dacă cred sau nu în Dumnezeu” (67%), în timp ce doar 31,8% cred că „politicienii care nu cred în Dumnezeu nu ar trebui să fie admiși în funcții publice”. Există însă un număr impunător de respondenți, care consideră că „ar fi mai bine pentru țară dacă oameni cu credință în Dumnezeu ar ocupa mai des funcții publice” (60,9%). Numai 12,3% dintre respondenți sunt de părerea că „Dumnezeu și politica nu fac casă comună”. Dezvoltînd acest subiect, respondenții ar prefera să vadă în persoana funcționarilor publici următoarele calități la ocuparea unor funcții publice, în ordine descrescătoare: **responsabilitate** – 61,2%, **hărnicie** – 57,9%, **răbdare** – 55,5%, **profesionalism** – 54,9% și **disciplină** – 54%. S-ar putea trage concluzia că respondenților nu li se par interesante calități care țin de: religiozitate, supunere și altruism. Analizînd însă variațiile de răspunsuri în funcție de grupul etnic, constatăm că moldovenii, în general, apreciază mai mult: hărnicia (67,9%), răbdarea și stima (64,3%), disciplina (55%), în timp ce nemoldovenii indică asupra: responsabilității (66,7%), hărniciei (59,7%) și fermității – 32,9%.

Sînt de acord cu afirmația că statul ar trebui să intervină oricînd în activitatea: universităților – 57,3%, a partidelor politice – 56,6%, a întreprinderilor private – 46,8%, a presei – 44,7%, a ONGurilor – 41,1% și a bisericilor – 33,5%. Nu sunt de acord cu amestecul statului în treburile bisericilor 49,4%, formînd majoritatea clară a dezacordurilor cu afirmația-întrebare. În același timp, putem constata că

23,6% dintre respondenți nu știu dacă statul ar trebui sau nu să se amestece în activităților ONGurilor, ceea ce denotă mai degrabă cunoaștere vagă a sectorului asociativ. Ca de obicei, în mediul rural se regăsesc cele mai multe non-răspunsuri la această întrebare (-9,6).

Evaluând influența mai multor factori asupra vieții cetățeanului de rând, respondenții au plasat pe primul loc: sărăcia – 8,3%, înrăutățirea calității sistemului de ocrotire a sănătății – 8,1% și, pe picior egal – corupția și impozitele înalte – cu câte 8%. Menționăm că cel mai puternic disconfort îl simt astăzi cetățenii în sfera socială și a securității vieții individului, și abia pe ultimul loc, indicându-se asupra „înrautățirii relațiilor interetnice” – cu 5,9%. Aparent, moldovenii sunt mai afectați decât nemoldovenii de: sărăcie (variație negativă – 0,6), mite (0,3), și criminalitate (-0,8). Practic, ambele straturi de respondenți resimt negativ înăsprirea regimului de circulație spre România și Ucraina, acest lucru fiind însă plasat pe ultimele locuri în funcție de gradul pericolului personal.

Rugați să evalueze mai multe puncte de vedere formulate în sondaj, cei mai mulți dintre respondenți consideră că „societatea noastră trebuie să suporte schimbările radicale dacă dorește să atingă prosperitatea statelor Europei Occidentale” (29,1%) față de 13,1% - care cred că „societatea noastră ar trebui să se ferească de reforme radicale, care nu țin cont de interesele cetățeanului simplu”. Se observă o stratificare divergentă a răspunsurilor la această întrebare atunci când sunt comparate întrebările în funcție de grupul etnic. Astfel, cei mai mulți dintre nemoldovenii consideră că „problemele societății noastre trebuie ameliorate treptat, cel mai bine pe calea reformelor lente dirijate de stat” - 31,1% (variație pozitivă +13,5) în timp ce moldovenii ar dori ca schimbările să se producă mai rapid, ceea ce denotă înțelegerea unei lipse de dinamică economică în țară - 34,1% (variație pozitivă +20,8). Variabila mediului rural repetă aproape întocmai aceste rezultate, fiind ponderate la p.2 și 4 prin răspunsurile destul de bifurcate ale mediului urban (-5,1 și -3,2).

Cele mai grave vicii ale societății sunt, la prima alegere: corupția – 55,4% și criminalitatea/furturile – 14,2%, iar din a doua alegere – criminalitatea/furturile și lipsa de competență/prostia – 9,1%. Cele mai mici valori sunt adresate în această întrebare: ambiției exagerate – 0,7% și lipsei de patriotism – 1,7%, ceea ce ar însemna că absența lor nu deranjează prea mult respondenții. Am putea să ne întrebăm dacă, potrivit acestor rezultate, mai reiese că țăriile noastre îi lipsește o idee integratoare? Pe locul 3 din prima alegere, respondenții mediului urban au indicat drept „vicii sociale” mentalitatea de provincie (6,1%), în timp ce mediul rural a plasat pe acest loc invidia (cu 7,1%). Se observă o relativă separare a răspunsurilor în funcție de mediul rezidențial și la a 2 alegere: mediul rural indicând asupra criminalității (33,9%) și leneviei (9,3%), în timp ce mediul urban – asupra criminalității (32,3%) și lipsei de competență – 10,4%.

Rugînd să se indice persoanele opiniile cărora exercită cea mai mare influență asupra respondenților chestionați, și distribuind răspunsurile la nivel de țară și la nivel local/regional, am obținut următorul tablou sinoptic al acestor răspunsuri. Pentru respondenți contează foarte mult la nivel de țară părerea președintelui țării – cu 26%, a corespondenților de Radio și TV – 16,4% și a oamenilor politici – cu 15,2%. Pe o treaptă mai joasă, dar tot importantă, contează opiniile corespondenților Radio și TV de stat – 43,7%, presa scrisă din Moldova – cu 43,3% și comentarii analiști de la TV din Rusia – cu 38%. Cel mai puțin contează în opinia respondenților – părerrile actualilor miniștri (7,7%), a oamenilor politici (8,1%), opinia primului ministru – 7,2% și presa scrisă din România – 6,6%. De altfel, în privința presei scrise din România am putut înțîlni și cel mai mare număr de non-răspunsuri, firești, de altfel, întrucît nu pot conta opiniile unor ziare pe care nu le citești. Remarcăm existența unor diferențe izbitoare între diferitele grupuri chestionate. În timp ce părerea președintelui țării este cea mai înalt apreciată de către nemoldovenii (34,2%), moldovenii îi acordă doar 23,3%. Totodată, se observă și o anumită diversificare a încrederii oferită bisericii. Opiniile moldovenilor se împart neuniform pentru: Mitropolitul Moldovei și al Chișinăului – 23,7%, Mitropolitul Basarabiei – 19,1% și Episcopii neoprotestanți – 7,4%, în timp ce nemoldovenii acordă Mitropolitului Moldovei și al Chișinăului – 24,6%, Mitropolitului Baarabiei – 12,5% și numai 2% - episcopilor neoprotestanți. La nivel local și regional, respondenții acestui sondaj apreciază cel mai mult părerea: copiilor (64,9%), a soțului și prietenilor apropiați (65,4 și 56,2) și a medicilor și profesorilor (respectiv – 44,8% și 37,3%). Constatăm că, la acest nivel de referință, pentru cei mai mulți dintre respondenți nu contează opinia:

prefectului și a președintelui consiliului județean (34,8% și 34,7%), a judecătorilor (32,9%) și a liderilor (patronilor) locali – 30%.

Marea majoritate a respondenților cred că, în eventualitatea apariției unei probleme personale ar putea conta doar pe membrii familiei (65,5%) ori pe sine (22,9%). Aparent, respondenții mediului rural sînt mai înclinați să-și rezolve problemele în cercul familiei (+6,9), în timp ce în mediul urban, aceste probleme sînt rezolvate prin variabile mai mari pentru capacitățile individuale (+4,1) și prieteni apropiați (+4,4). Notăm și faptul că dezacordul orașenilor cu răspunsul, după care „nu poți conta pe nimeni în eventualitatea unei probleme personale” este redus aproape în jumătate față de răspunsurile obținute în mediul rural, ceea ce denotă o vizibilă lipsă de optimism social în acest mediu rezidențial.

Deși, autoritățile locale din localitățile lor se bucură de suficiente prerogative – 45,7%, respondenții cred că puterea acestora este puțin importantă – 39,4%. Acest din urmă răspuns este argumentat și prin faptul că cei mai mulți dintre respondenți au apelat rar și foarte rar la serviciile primăriei din localitate (28% și 51,1%). În această ordine de idei, respondenții ar dori să fie mai des consultați de către autoritățile publice locale în orice probleme care țin de modalitățile și căile de dezvoltare a localităților lor. Circa 58,3% dintre respondenți se interesează de administrarea publică locală, față de 28,9% - care nu se arată a fi interesați de aceste probleme. Constatăm totuși că puterea organelor locale în viața comunităților rurale este mult mai mare, potrivit răspunsurilor analizate, decît în viața orașelor (variație pozitivă +8,1).

Cei mai mulți dintre respondenți nu intenționează să-și deschidă o afacere proprie în timpul apropiat (34,8%). Cu toate acestea, în eventualitatea deschiderii unei afaceri, aceștia ar dori să obțină din partea autorităților locale diverse facilități la achitarea impozitelor locale (20,3%), credite preferențiale – 13,1% și ajutor la comercializarea produselor – 5,4%. Dintre aceștia, 6,3% ar dori ca aceste autorități locale să nu se amestece în loc să ajute, această opinie fiind destul de populară în mediul urban (8,1%). În același timp, deschiderea unei afaceri proprii ar avea nevoie în mediul rural de ajutor la comercializarea produselor agricole din partea autorităților locale (6,8%) și facilități la achitarea impozitelor și taxelor locale - 22,8% (variație pozitivă +5,7).

Întrebați asupra sensului de „autoritate publică locală”, respondenții cred că aceasta poate fi definită cel mai bine drept „structuri locale alese direct de cetățeni” – 32,9%, comunitatea locală pe care aceste autorități publice o reprezintă – 22,9%. Un număr impresionant de respondenți nu știe ce înseamnă autoritate publică locală (26,2%). Ca fapt divers am putea remarca și faptul că circa 9,8% au răspuns că termenul de autoritate publică locală se referă la „statul în ansamblul său”, iar circa 27,6% au evitat să aleagă unul din răspunsurile oferite. Se cuvine de remarcat că, în opinia respondenților din zona urbană, autoritatea publică locală este asociată de 2 ori mai mult decît în mediul rural cu „birocrația ineficientă și iresponsabilă” (+6,6).

Pentru asigurarea unei dezvoltări mai dinamice a economiei rurale a colectivităților locale din Republica Moldova, respondenții acestui sondaj au optat pentru asocierea terenurilor agricole, fie sub forma unor gospodării colective” (18,1%), fie cu menținerea proprietății private (14,8%). În mediul rural, aceste răspunsuri sînt mult mai familiare, ceea ce explică și numărul foarte mare de non-răspunsuri pentru respondenții din mediul urban. Pe locul 2 s-au plasat pe picior de egalitate: „crearea de întreprinderi de prelucrare a produselor agricole pe teren” – cu 9,7% și „orientarea unor proiecte investiționale pentru dezvoltarea agriculturii intensive” – 9,7%. Există o vizibilă diferență în favoarea agriculturii intensive printre nemoldoveni (variație pozitivă – 0,4) și, respectiv, un interes mai mare printre moldoveni de a utiliza soluții alternative în economia rurală, după cum sunt: re tehnologizarea agriculturii și creșterea productivității – 7,6%, orientarea unor proiecte investiționale pentru dezvoltarea agriculturii intensive – 9%, formarea infrastructurii de colectare și comercializare a produselor – 6,5%.

Marea majoritate a respondenților crede că emigrația forței de muncă poate fi stopată doar prin crearea unor noi locuri de muncă (59,3%), pe locul doi – plasîndu-se „creșterea salariilor în economie

(18,5%). Ambele răspunsuri întrunesc în mediul rural valori aproape de două ori mai mari decât în mediul urban, ceea ce subliniază presiunea acestor probleme asupra atitudinilor celor chestionați. Pe locul 3 după valorile calculate, respondenții din mediul urban plasează „înființarea de noi servicii” (8,4%), ceea ce nu întrunește decât 2,8% în mediul rural, accentuând fie slaba eficiență a serviciilor existente la sate, fie dezinteresul acestui habitat de a se bucura de aceste servicii.

În ceea ce privește obținerea unor finanțări externe, opinia împărtășită de respondenții acestui sondaj indică guvernul în calitate de structură privilegiate (53,2%). La mare distanță de guvern, în ordine descrescătoare, sune enumerate: firmele private – 6,7% (probabil, sub formă de investiții), ONGurile – 5%, întreprinderile de stat – 4,4%, autoritățile locale – 3,8% și biserica – 3,7. Circa 17,5 dintre respondenți nu au putut răspunde la întrebare.

Rugați să numească care ar fi problemele prioritare pe care aceștia s-ar aștepta ca autoritățile locale să le rezolve cu regim de urgență în localitatea lor, respondenții au răspuns: „deschiderea unor noi locuri de muncă” – 19%, „curățenia spațiilor publice din localitate” – 18,7% și „menținerea ordinii publice și a securității personale a locuitorilor” – 13,7%. În al doilea rând, opțiunile respondenților s-au mutat spre: „organizarea ajutorului social celor săraci” – 19,2%, „repunerea drumurilor publice în ordine” – 15% și îmbunătățirea stării învățământului”, iar în al treilea rând, au fost indicate din nou: deschiderea locurilor de muncă – 19,6%, asistența socială – 16,6% și menținerea ordinii publice – 9%. Este interesant să notăm că ierarhia priorităților diferă în mod vizibil între grupurile sociale chestionate. Astfel, pentru respondenții moldoveni chestionați, problema curățeniei spațiilor publice din localitate și deschiderea locurilor de muncă se găsesc pe I și al II loc după importanță (28,8% și 26%), în timp ce pentru nemoldoveni, primele două priorități țin de: „organizarea ajutorului social celor săraci” și „deschiderea locurilor de muncă” (cu câte 29%).

Marea majoritate a respondenților au recunoscut că țin mult și foarte mult la localitatea lor (87%), față de 0,6% - care nu prea țin mult la ea. Există o variație negativă de -1.0 între răspunsurile negative ale nemoldovenilor față de moldoveni la această întrebare. Dezvoltând această întrebare, am putut afla că circa 85,5% dintre respondenți ar duce dorul localității lor natale sau al celei în care se găsesc astăzi cu traiul dacă ar trebui să se locuiască în altă țară. Marea majoritate a respondenților explică acest atașament față de localitatea natală prin faptul că s-au născut, locuiesc și muncesc în această localitate (51,6%), deși există însă și un important grup de respondenți care „țin la localitatea lor natală fiindcă nu au alte posibilități de a locui în altă parte” – 13,2%, ori, fiindcă „se simt cel mai bine când se găsesc în această localitate, alături de rude și prieteni” (14,6%). Acest atașament este mai puternic printre moldoveni – cu 55,1% (variație pozitivă +13,3) și, în special, în mediul rural.

Mulți dintre respondenți trăiesc un sentiment de rușine pentru localitatea lor. Acest sentiment este explicat de către 26,8% dintre aceștia prin faptul că localitatea lor natală este săracă, iar de către 12% - fiindcă oamenii din localitatea lor s-au dezvățat să muncească și nimănui nu-i pasă de curățenie, urmat de 10,7% dintre respondenți care consideră că „drumurile din localitatea lor sunt murdare și casele prăfuite. Circa 13,9% dintre respondenți cred că localitatea lor nu are nici o perspectivă de dezvoltare în timpul apropiat, iar 11,9% - consideră că, pur și simplu, localitatea lor este prost administrată. Nemoldovenii sunt într-o măsură mai mare tentați să indice asupra sărăciei ca factor de prim ordin pentru slabul lor atașament față de localitate, în timp ce moldovenii într-un număr mult mai mare declară că nu le este rușine de localitatea lor (variație pozitivă 15,2% față de nemoldoveni).

Dacă ar trebui să plece pentru mai mult timp din localitatea natală, celor mai mulți dintre cei chestionați le-ar lipsi: rudele și familia - 77%, casa părintească – 12%, prietenii apropiați – 5,7% și biserica/comunitatea religioasă – 2,8%. Este interesant să observăm un atașament mai puternic pentru familie printre moldoveni - 81,5% (+15,2), compensat printr-un atașament mai puternic al nemoldovenilor pentru casa părintească – 17,1% (+7,1) și prietenii apropiați – 11,4% (+7,7). Se observă de asemenea o relație de afinitate mai puternică pentru respondenții din mediul rural (+11,5). În aceeași ordine a priorităților locale, dacă ar fi în stare să investească bani în localitatea lor, respondenții acestui sondaj ar intenționa să reconstruiască în primul rând: școala – 26%, drumurile publice – 22,3% și întreprinderile locale – 17,6%, biserica – 11,4%. În funcție de mediul rezidențial,

respondenții din sate ar dori să finanțeze în reconstrucția bisericii din localitate, în timp ce la oraș, banii ar merge la finanțarea unor întreprinderi.

Printre lucrurile care lipsesc în prezent localităților în care locuiesc în prezent respondenții acestui sondaj, pentru ca aceștia să fie mândri de ele au fost enumerate: banii – 26,9%, oamenii dezghețați și întreprinzători – 25,7% și serviciile calitative – 12,6%.

Cea mai mare parte a respondenților nu crede că actuala conducere poate să scoată țara din criza actuală (40,7%). Nemoldovenii sunt, în general, mai încrezători în posibilitățile actualei guvernări – cu 43,5% răspuns favorabil față de moldoveni (variație negativă –16,1) și aceeași corelație poate fi găsită la compararea rezultatelor pe mediul rural – urban (ultimul fiind relativ mai favorabil puterii).

La întrebarea: de ce lucrurile merg rău în țara noastră, respondenții au răspuns că din cauza guvernării proaste, indiferent de culoarea acesteia (23,7%), pe locul doi menționându-se: sărăcia, criza economică și criza locurilor de muncă (14,2%), corupția, viitorul și criminalitatea – fiind indicate pe locul trei (cu 12,8%). În funcție de mediul rezidențial, răspunsurile sînt în general echilibrate cu excepția faptului că în mediul rural, drept o cauză importantă pentru „mersul rău al lucrurilor” este indicat: egoismul, indiferența și apatia socială – cu 6,4% (dublu față de valoarea primită în mediul urban).

Majoritatea absolută a respondenților consideră că primarii trebuie să fie aleși direct de către cetățeni – cu 86,9%, față de 7,7%, care pledează ca primarul să fie numit. Se observă totuși că cei care își doresc un primar numit se găsesc preponderent în mediul urban – 10,6% (aproape dublu față de mediul rural).

Nu se așteaptă la schimbări semnificative circa 38,6% dintre respondenți față de 29,1% care speră că viața lor se va schimba în timpul apropiat. Este evident că în mediul urban se privește la viață cu mai mult scepticism (-6), dar și un număr mai mare de respondenți care nu știu ce-i așteaptă în viitorul apropiat. Cei mai mulți dintre respondenți consideră că revenirea la sistemul de raioane nu are nici o legătură cu situația lor personală (45,6%), deși circa 15,4% cred că viața lor se va schimba spre bine o dată cu revenirea la raioane. Dintre aceștia, în mediul rural, numărul celor care nu văd nici o relație între calitatea vieții lor și raioanele promovate de actuala putere centrală este de 49,7% / ori cu o variație pozitivă de +10,2.

În opinia celor chestionați, reforma din 1999 (înființarea județelor și dezvoltarea autonomiei locale) a avut meritul de a micșora cheltuielile administrative și a revigorat un model teritorial administrativ tradițional pentru Moldova, conducînd la descentralizarea administrativă a statului. În funcție de mediul rezidențial, opiniile respondenților se împarte între orașeni care cred că această reformă a introdus mai mult dinamism și eficiență sistemului administrativ (12,7%) și a pus bazele economiei regionale (13,9%), și săteni – care consideră că a micșorat cheltuielile administrative (10,3%).

Circa 51,9% dintre respondenți consideră că actualul Parlament nu soluționează cele mai stringente probleme ale societății. Menționăm în acest sens existența unui mare număr de non-răspunsuri.

Circa 45,1% apreciază răceala care persistă în relațiile cu România la nivel guvernamental drept o vină directă a actualilor conducători. Răspunsurile variază puternic în funcție de naționalitatea respondenților (-19,8).

Partidele: PCM ar primi voturile a circa 32,4% dintre alegători, dacă mâine s-ar organiza alegeri generale anticipate, PPCD – 6,1%, PSD – 2,6%, PD – 2,2%, PDAM – 2,2%. Există o mare diferență de voturi pentru PCM în funcție de mediul rezidențial – 34,9% în mediul rural, și 29,1% în mediul urban.

Țările

Rugați să descrie care idei ar putea, în opinia lor, să mobilizeze oamenii din Republica Moldova, unindu-i în vederea realizării unor scopuri comune, respondenții acestui sondaj au ales, pe primul loc, „întărirea Republicii Moldova ca stat de drept, în care fiecare cetățean este respectat și protejat prin

lege de către autoritățile statului” – 62,9%, pe locul doi – „garantarea condițiilor necesare pentru libertatea economică și prioritatea intereselor individuale asupra intereselor statului” – 38,1% și „integrarea europeană și asocierea Republicii Moldova la Uniunea Europeană” – 34,3%. Este interesant de menționat că pe ultimele locuri se înscriu răspunsurile pro-sovietice: „reîntoarcerea la idealurile socialiste și la patriasovietică” – cu 15,5% și „integrarea cu Rusia, în opoziție cu Occidentul, după formula „Cubei din Europa” – cu 18,4%. Constatăm totuși că pe locul doi în mediul rural este plasat răspunsul 8 „creștinătatea ortodoxă, care să elimine viciile și să purifice societatea de rele și păcate” - 37%, în timp ce în mediul urban, pe locul doi s-a plasat „garantarea condițiilor necesare pentru libertatea economică și prioritatea intereselor individuale” – 42,6%.

În opinia celor mai mulți dintre respondenți, statalitatea Republicii Moldova reprezintă „formula unui stat democratic în care fiecare cetățean trebuie să aibă dreptul de a-și exprima propria sa identitate etnică” – 49,8%.

Mare majoritatea a respondenților sunt de acord cu afirmația „Republica Moldova ar trebui să accepte integral regulile unanime acceptate în Occident și numai după aceasta va putea conta pe ajutorul Occidentului” – 39,7%, cu valori egale au fost apreciate însă și primele răspunsuri, aparent contradictorii: Occidentul dorește sincer să ajute RM – 33,5% și Occidentului nu-i pasă prea mult de soarta RM, urmărindu-și propriile interese egoiste – 33,5%.